

Mindre Meddelelser.

Nordlysiagttagelser i Skandinavien. Som bekendt udsendte Nordmanden *Sophus Tromholt* i November 1878 en Opfordring til Deltagelse i korresponderende Nordlysiagttagelser; denne Opfordring er bleven besvaret fra 132 Stationer mellem $55^{\circ} 3'$ og $71^{\circ} 7'$ n. Br., og Resultaterne af den første Vinters (1878-79) Observationer ere udgivne af Tromholt. Der er selvfølgelig adskillige Mangler ved en første Række Iagttagelser af den Art men ikke des mindre har dog det allerede samlede Materiale bragt værdifulde Resultater.

Det viser sig da for det første strax, at det kun er meget faa Aftener i Aarets Løb, paa hvilke der ikke ses Nordlys et eller andet Sted i de skandinaviske Lande, uagtet Iagttagelsesperioden hører til de Aar, i hvilke Nordlysenes Antal er Minimum. Det fremgaar dernæst af det foreliggende Materiale, at Polarlyset i mange Tilfælde er en temmelig stedlig Fremtoning og at det udvikler sig i ringe Højde over Jorden. Saa godt som alle, der have rejst paa høje Bredder, stadfæste denne Opfattelse efter personligt Skjøn, og det er derfor af Betydning, at den ogsaa fremgaar af de statistiske Optegnelser. Der er forfattet en tabellarisk Oversigt over alle de Tilfælde, i hvilke der er iagttaget Nordlys fra andre Stationer, men ikke i Bergen, hvor Tromholt selv har observeret; denne Oversigt giver et paafaldende Vidnesbyrd for Fremtoningens stedlige Præg.

Des værre indeholde Iagttagelserne kun faa Opgivelser om Polarlysets Højde over Synskredsen og selv disse Opgivelser afhænge kun af et Skjøn; blandt de deraf bestemte Højder ere 3 særlig paafaldende, nemlig 0,24, 0,25 og 0,15 geografiske Mile over Jordoverfladen. Kunne de Iagttagelser, der ligge til Grund for disse Bestemmelser, end ikke gjøre Krav paa stor Nøjagtighed, kunne Fejlene paa den anden Side heller ikke være saa store, at de kunne forandre Resultatet væsentlig. Det mangler heller ikke paa tidligere Iagttagelser, der gaa i samme Retning; men disse have rigtignok ikke hidtil nydt nogen Tiltro.

Med Hensyn til Hyppigheden finder man følgende Forholdstal, beregnet for det samme Antal Stationer paa forskellige Bredder:

71° — 68°	68° — 65°	65° — 62°	62° — 59°	58° — 55°
100	30 ₅	18 ₂	12 ₅	7 ₅

Det viser sig, at Udbredelsesområdet for det enkelte Polarlys i Almindelighed ikke er stort. I hele Bæltet mellem 71° og 65° Bredder er paa samme Dag kun iagttaget 3 Nordlys, og det er endda et stort Spørgsmaal, om det virkelig er det samme eller forskellige Nordlys, man har set.

Tromholt tror, at der lader sig paavise en Sammenhæng mellem Nordlysenes Hyppighed og Maanens Faser; det foreliggende Materiale er imidlertid ikke tilstrækkeligt til, at dette Spørgsmaal kan afgjøres. En Sammenligning med de magnetiske Iagttagelser fra samme Tidsrum i Uppsala har lige saa lidt som en Sammenligning med meteorologiske Fremtoninger ført til noget Resultat.

Den meget omstridte Nordlyslarm er der helliget et eget Afsnit. De anførte Exempler tabe den største Del af deres Beviskraft ved den aabne Tilstaaelse af Tromholt, at han aldrig selv, trods den yderste Opmærksomhed, har hørt den ringeste Antydning af nogen Larm.

Chr. Møller.

Bestemmelse af Tyngdekraftens Størrelse paa Bjærgtet Fujiyama i Japan. I afvigte Aars Avgust Maaned foretog *F. C. Mendenhall* en Ekspedition til Toppen af Bjærgtet Fujiyama, for at bestemme Tyngdekraftens Størrelse eller som det almindelig kaldes Tyngdens Acceleration (g) der. I Løbet af Juli Maaned havde man i det fysiske Universitetslaboratorium i Tokio omhyggelig undersøgt to Penduler, hvis Svingninger man agtede at studere paa Bjærgtoppen. Ved en Temperatur paa $23,5^{\circ}$ C. og et Lufttryk paa 30 Tommer (eng.) fandt man for det Messingpendul, der fortrinsvis agtedes benyttet, en Middelsvingningstid i Tokio paa $0,999834$

Sekunder. Paa Toppen af det nævnte Bjærg, der hæver sig som en isoleret, vulkansk Kegle op over en vidtstrakt Slette, fandt man i en Højde paa $2,35$ engelske Mil. ved en Temperatur paa $8,5^{\circ}$ C. og et Lufttryk paa $19,5$ Tommer Svingningstiden for det samme Pendul lig $1,000136$ Sekunder. Naar denne Bestemmelse reduceres til samme Tryk og Temperatur som i Tokio, faar man Svingningstiden lig $1,000336$ Sekunder; antager man dernæst Tyngdekraftens Acceleration i Tokio efter tidligere Bestemmelser lig $9,7984$ Metre, saa finder man for samme Størrelse paa Toppen af Fujiyama $9,7886$ Metre.

Fujiyama er, som oven for berørt, en isoleret vulkansk Kegle, der efter Geologernes Mening skyldes en eneste Eruption; Mendenhall har bestemt Vægtfylden af den Bjærgart, hvoraf Keglen bestaar, til $2,5$; men Middelværdien af de Angivelser over samme Størrelse, der tidligere er bestemt af forskellige Geologer, er $2,3$. Beregner man nu af Pendulets Svingningstid, Bjærgets Form og Bjærgartens Vægtfylde Jordens Tæthed, finder man denne lig $5,377$, som vel er noget større end den almindeligt antagne Værdi, men dog kommer den temmelig nær. Blandt de ovennævnte Størrelser, der bruges til Beregning af Jordens Tæthed, er Bjærgartens Vægtfylde den usikreste. Man kan imidlertid vende Problemet om og af Pendulforsøgene i Forbindelse med tidligere Bestemmelser af Jordens Tæthed beregne Bjærgartens Vægtfylde; lægger man da for Exempel Baily's Bestemmelse af Jordens Tæthed ($5,67$) til Grund for Regningen, finder man for Vægtfylden af den Bjærgart, hvoraf Fujiyama er dannet, Værdien $2,085$.

Som bemærket i „American Journal of Science“, for Februar 1881, hvoraf ovenstaaende Meddelelse er taget, synes det at fremgaa af disse Pendulforsøg, at Tiltrækningen paa Fujiyama af en eller anden Grund er mindre end normal, hvilket atter tyder paa forskellige Spørgsmaal af stor Interesse med Hensyn til selve Bjærgkeglens Bygning.

Chr. Møller.

Fra Tibet. I Følge en Artikel i „Frankfurter Zeitung“, der skriver sig fra en østrigsk Rejsende, er dette Land et Paradis for Præsterne af den budaitiske eller, som den her, i Mongoliet og hos Kalmukerne kaldes, den lamaiske Religion. To af hver tre Mandspersoner ere Præster, og denne Kastes Indflydelse er uindskrænket.

Skjønt Landet staar under Kina og skjønt to Mandariner i Lassa repræsenterer Kejseren, kan den stakkels Tibetaner, der træller under Præsteaaget, ikke skaffe sig Ret ved at henvende sig til en højere Autoritet. Kinas Repræsentanter have ikke den mindste Magt, og den kinesiske Embedsmand, der sendes som Guvernør til Tibet, anser sig for forvist. Den lamaiske Religion er mere formalistisk end nogen som helst anden, og det vigtigste af alt er at fremføre Bønner ved Hjælp af en Maskine. Det er tilstrækkeligt at dreje den Pergamentsstrimmel, hvorpaa Bønnerne ere opskrevne, til højre eller til venstre for at skaffe den højeste Velsignelse eller den skrækkeligste Forbandelse. Naar en rig Tibetaner finder det for trættende selv at udføre dette Stykke Arbejde, opfører han ved en Bæk smaa Møller, der fra Morgen til Aften oprulle de Bønner, som ere skrevne paa Pergamentet. Tibet er ogsaa et Hjem for Svineri, og Kvinderne kjende ikke den priselige Skik at vadske Ansigtet. Ved Familielivet er der, som man véd, en Særegenhed, i det en Kvinde paa én Gang har flere Mænd (Polyandri). Grunden dertil er ikke, som man skulde tro, den, at der er Mangel paa Kvinder; thi ogsaa i Tibet er der flere Kvinder end Mænd, men alene Sparsommelighedshensyn. Kvinden er altid den kommanderende i Huset, og de mange Mænd staa alle under Tøflen. Naar en Mand gifter sig, have alle hans ugifte mandlige Slægtninge samme Ret som han til Konen, og dette Forhold giver sjældnen Grund til Klage. Hvor det drejer sig om at udfinde den sande Fader til et Barn, der er født i et